სამშობლო

ნ. I 1915 წ. | ოთხშაბათი 11 თებერვალი

ფასი: წლიურათ 8 მ., ნახევარი წლით 5 მ., თვიურათ 4 აბ. ცალკე ნომერი ერთი შაური. წლიური ხელის მომწერლებს გაზეთის ფასი შეუძლიათ ნაწილნაწილ შემოიტანონ. ხელის მოწერის დროს 3 მ., დანარჩენი კიდევ ნაწილნაწილ.

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით ღირს 15 კ., უკანასკნელზე 10 კ. სხვა ადგილებიდან კავკასიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტი ტექსტის წინ 20 კაპ., უკან 15 კ. სამგლოვიარო განცხადების დაბეჭდვა თითოეულ ნაშუადღევის 2 საათ. ღირს 3 მ. 2 საათს შემდეგ 4 მან.

№ 9 ყოველდღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი № 9

„სამშობლო—დედის ძუძუი, არ გაიცვლების სხვაზედა,
ორივ ტკბილია, ძმობილო, მირჩევნის ორსავ თვალზედა,
როგორც უფალი, სამშობლოც ერთია ქვეყანაზედა.

ამიერიდან ქ. ქუთაისში გამოდის ახალი გაზეთი

„სამშობლო“

გაზეთი ღირს:

ერთი წლით 8 მანეთი ნახევარ წლით 5 მან. ერთი თვით—ოთხი აბაზი.

ცალკე ნომერი ერთი შაური, დამატებიანი—8 კ.

ესევე გაზეთი დაურიგდებათ „იმერეთის“ ხელის მომწერლებს.

გთხოვთ წერილები და ფული აგზავნოთ შემდეგის ადრესით. ქუთაისი, რედაქცია „სამშობლო“ თფილისის ქუჩა, სახლი პ. ი. გოკიელისა.

გაზეთს ყოველ კვირა ექნება სურათებიანი დამატება, დამატების გამოცემა დამოკიდებულია თანამგრძნობთა რიცხვის გამრავლებაზე.

ვსთხოვთ ომში დაჭრილთა და მოკლულთა ნათესავ-მეგობრებს მოგვაწოდონ მათი სურათები.

ვსთხოვთ აგრეთვე ადგილობრივ დაწესებულებას და საზოგადო მოღვაწეებს გვიგზავნონ სურათები

მოწვეულნი არიან ცნობილი და საუკეთესო მწერალ-თანამშრომელნი. მათი სია ამ დღეებში გამოცხადდება.

რედაქტორი ი. თ. ცინცაძე.

ქუთაისი
გიმნაზიის ქუჩა, საკუთარი სახლი.

მოსკოვის ფირმა, ამხანაგობა

ნ. უდალოვის და ი. ვავილოვის

სამანუფაქტურო მაღაზიაში

გაზაფხულის სეზონისთვის

მიღებულია და იყიდება დიდძალი ასარჩევი ახალ-მოდის საქონელი: ბამბეულობის, შალეულობის, მაუდეულობის და ბამბეული ქსოვილები.

განსაკუთრებით საყურადღებოა ქალების კოსტიუმებისათვის:

ხავერდი — „შითვიონი“ კრეპ-აბრეტინი და კატლე-ნოველი. თ.

ქუთაისი
გიმნაზიის ქუჩა, საკუთარი სახლი.

მანტოსათვის:

„ფაი-რენე“ და „ფაი შიკი“

აგრეთვე იყიდება ჩვენთან ნაწარმოები პროხოროვის, ტრიოხგორნი სამანუფაქტურო ქარხნის.

ფასები

შეუდარებლათ.

თ-დ სვიმონ გიორგის ძე წერეთელი აუწყებს ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ ომში ტრაღიკულად მოკლულ იქნა შვილი მისი

არჩილი.

პანაშვიდი [...]ველ დღე, საღამოს 4 საათზე, მაცხოვრის ეკლესიაში.

გვამ[...]ოსვენება და დაკრძალვა ცალკე გამოცხადდება.

ქვრივი ანა სიმონის ასული ბაინდუროვისა, აგნესა ივანეს ასული ნადირაძისა, ელენა ივანეს ასული გონიევისა, გალაკტიონ ნადირაძე, თ-დი ვარლამ ჩიქოვანი და ალექსანდრე გონიევი გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ გარდაცვალებას, პირველის უსაყვარლესი მეუღლის, მეორენის უძვირფასესი მამის და მესამეთა დაუვიწყარი სიმავრის კოლეჟსკი სოვეტნიკის

ივანე სიმონის ძის ბაინდუროვისას.

პანაშვიდები ყოველდღე საღამოს ექვსის ნახევარზე. დაკრძალვის დღე ცალკე იქნება გამოცხადებული.

2—2—54

ელექტრო-თეატრი რადიუმი.

დღეს მთელი ჩვენი ქვეყანა დასტირის დიდებულ მამულიშვილს აკაკის. მის ცხედრის გამოსვენებას დაესწრო მთელი საქართველო.

ეს დიდებული სანახაობა ჩვენ გადავიღეთ, რომ შთამომავლობამ იცოდეს, რა პატივით მოეპყრო აკაკის მისი თანამედროვე ქართველი საზოგადოება.

მობრძანდით და იხილეთ ეს დიდებული სურათი.

1) აკაკის სასახლე და ბინა, სამუშაო ოთახი, ეზო, კარ-მიდამო
2) აკაკის გამოსვენება საჩხერიდან.
3) როგორ ეგებება ქართველობა აკაკის ნეშტს რკინის გზის სადგურებზე საჩხერიდან—მორაპნამდე.

სეანსები დაიწყება 9 თებერვლიდან. თ. 51.

ექიმი გაბრიელ იოს. გოკიელის ელექტრონისა და სინათლის კაბინეტი. შინაგანი ნევრებისა და ვენერიულ ავათმყოფების მიღება დილის 9—12 საათ. საღ. 6—8 საათ. ალექსანდრეს ქუჩა, საკუთარი სახლი. (თ).

ექიმი ი. ჩარექიშვი ქალაქის საავათმყოფოს ორდინატორი. განაახლა კანის, ვენერიულ და სიფილისიანი ავათმყოფების მიღება ახალ ბინაზე, დილით, 12—2 საათ. საღამ. 6—8 საათ. მისამართი: ლევაშოვის ქუჩა, ალიბეგოვის სახლში. (თ.)

კბილის მენაღარიშვილი და ტრუფაექიმები. ნოვა. დროებით ბათომიდან გადმოვიდენ ქ. ქუთაისში. თფილისის ქუჩა, სახლი ბახტაძისა, ფირალოვის თუთუნის ფაბრიკის გვერდში. ავათმყოფებს ღებულობენ დილის 9—1 და საღამოს 4—6. არჩენენ ავათმყოფობას კბილებისა და ღრძილებისას. აკეთებენ ხელოვნურ კბილებს: კაუჩუკზე, ოქროზე და ალუმინზე. ღრძილების ავათმყოფობას არჩენენ რამდენიმე სეანსზე ახალი საშუალებით. თ.

ამერიკული მწარე ვაზი (*rupestris*),

მშრალ მიწაზე გაზდილი, იყიდება ზომიერ ფასად, იკითხეთ კ. ოცხელის წიგნის მაღაზიაში ქუთაისში. თ.

გამოვიდა და იყიდება

ქუთაისის ყველა წიგნის მაღაზიაში

თხუზულებანი ჯაჯუ ჯორჯიკიასი.

ფასი 60 კაპ. წ.

ჭიანჭველის ბუნებრივი სპირტი.

ჭიანჭველის ზეთის მიმატებით, როგორც იშვიათი ძველ დროს ხალხისაგან ნაცადი საშუალება, საარაკოთ არჩენს თვით ძვალ-რბილში გამჯდარ ქარებს.

თითოეული ფლაკონის ფასი 1 მ. 50 კ., 2 მ., 2 მ. 50 კ. და 3 მან.

ყოველ ფლაკონს თან ახლავს დარიგება.

ფოსტის ადრესი: ქ. კალუგა, ტიბეკინოს მამული, დიმიტრი დიმიტრის ძე კარპოვი. 12—7

ქალთა ოთხკლასიანი პროგიმნაზია მ. ბ. კვინიხიძის

უფლებებით.

თფილისის ქუჩ. და ობორინის შესახვევში კუთხე. მოწაფეების მიღება დაიწყო 12 იანვრიდან. სწავლის ფასი უფლების გამო არ მომატებია. თავისუფალი ადგილი ყველა კლასშია. სასწავლებელს აქვს საანბანო განყოფილებაც, რომელშიც მიიღებიან მოუმზადებელი ბავშები. თ. 7.

სავაჭრო სახლი სამანუფაქტურო და გალანტერეის საქონლის

ფ. დ. ერქომაიშვილის და ა—ბის

ომიანობის გამო ქალაქ სუხუმიდან გადმოვიდა ქუთაისში. სავაჭრო გაიხსნა თფილისის ქუჩის და საკათედრო მოედანის კუთხეში, რიქიაშვილის ახალ შენობაში, ქალაქის აფთიაქის პირდაპირ.

გვაქვს მიღებული მრავალი ახალი მოდის სასეზონო საქონელი.

საქონელი იყიდება ხელმისაწვდომ ფასებში.

პატივისცემით: ფ. ერქომაიშვილი და ა—ბა.

ქუთაისი.

თ. მთავრიშვილისა და ამხ. წიგნის მაღაზიამ

დაბეჭდა და გამოსცა გასაყიდათ

საქართველოს ისტორია,

მოკლე სისტემატიური კურსი მოზრდილთათვის. უძველესი და ძველი ისტორია საისტორიო ქარტით. შედგენილი ს. რ. გორგაძის მიერ. ფასი ყდით 35 კაპ. საწყობი იმყოფება ქუთაისში—გამომცემელთან, თფილისში ქ. შ. წ. კითხ. გამ. საზოგად. მაღაზიაში. თ.

უდიდესი სპეციალური წიგნის მაღაზია

კ. ი. ოცხელისა და ამხ. ქუთაისში

ალექსანდრეს ქუჩა, თფილ. კომერც. ბანკის ქვეშ.

კ. ი. ოცხელისა და ამხ. წიგნის მაღაზიაში მოიპოვება ყოველგვარი სახელმძღვანელო და საკითხავი წიგნი: ბელეტრისტული, პედაგოგიური, იურიდიული, საბავშო და მრავალი სხვა. აგრეთვე კალენდრები 1915 წლის: ჯიბის, კედლის, იურიდიული, საექიმო და სხვა. ატლასები, თვალსაჩინო სურათები, გეოგრაფიული ქარტები, მათ შორის ომის ქარტები დაწყებული 6 მანეთიდან ვიდრე 3 შაურამდი.

გვერდით გამართულია ცნობილი საკანცელარიო მაღაზია დ. ი. ოცხელისა, სადაც მოიპოვება ყოველნაირი სამოსწავლო და საკანცელარიო ნივთები.

კატალოგები უფასოთ თ.

ს. ს ი. გოკიელის შ-ბის ქუთაისში

ერთადერთი წარმომადგენელი მთელი ამიერკავკასიის ცნობილი

აბრეშუმის ჭიის თესლის

ხ. ხრისტოდულიდის ამით აცნობებს პატივცემულ საზოგადოებას, რომ ახლო მომავალში დაიწყება დაკვეთა ზემოაღნიშნულ ფირმის აბრეშუმის თესლზე.

ფასი და პირობები ცალკე გამოცხადებული იქნება. თ.

ქუთაისი, 11 თებერვალი.

...გვიყვარს აკაკი, ის ჩვენი აკაკია; და ეს იმიტომ, რომ ის თვით ჩვენა ვართ, არა თვითეული ჩვენთაგანი, არამედ ყველა ერთად, არა თვითეული ქართველი, არამედ მთელი ქართველობა... მათ (შოთამა და აკაკიმ) გამოსახეს ერის ძირითადი პსიხიური თვისებები და ამიტომ ისინი იწამა ერმა და შარავანდედით შემოსა... ის, რაც მასში (აკაკში) უკვდავია, რჩება ჩვენთან—ქართველ ერთან და სანამ ქვეყნად იარსებებს თუნდაც ერთი ქართველი,—იარსებებს ჩვენი აკაკიც.

ნ. ჟორდანია.

(„ახალი აზრი“, 8 თებერვალი 1915 წელი, № 138).

დავმარხეთ ჩვენი აკაკი. მშობლიურმა, თუმცა შავმა მიწამ, ჩაიხუტა იგი გულში და სამუდამოდ განისვენეს მისმა მხცოვანმა ძვლებმა.

მამადავითის წმინდა საფლავებს კიდევ მიემატა ერთი სათაყვანებელი საფლავიც,—და განთიადისას, როცა ამოიშუქებს ხოლმე ცისკრის ვარსკვლავი, მისი სხივი მარტო თავდადებულის საფლავს აღარ მოეფინება. იქ, თავდადებულის გვერდით, განისვენებენ ილია და აკაკიც, ეს ორი ბუმბერაზი ჩვენის მწერლობისა და ორი უკვდავი დარაჯი ჩვენი „ცაო-ფირუზ, ხმელეთ-ზურმუხტ“ ქვეყნისა. ეს ორი მხილება—ჩვენის ზეციურის სინიდისისა, დამთენი „ნაციონალური ცეცხლისა“ და „გამთბობნი ჩვენის გულისა.“

ამიერიდან მამადავითი ქართველობისათვის იქნება იმ სვეტათ, რომელიც წინ მიუძღოდა ებრაელებს უდაბნოში და „აღთქმის ქვეყანისაკენ“ გზას უჩვენებდა.

საქართველოს დედა ქალაქი თფილისი, ჩაფიქრებული მთაწმინდა და სამი დადუმებული, მაგრამ მარადისო დუილით მრავალ მეტყველი სამარე!—აი მთე-

ლი სულიერი და ზნეობრივი განძი ქართველობისა და ვიდრე ეს ფასდაუდებელი ეროვნული განძი არ ამოიფხვრება დედამიწის ზურგიდან, ანუ ვიდრე ქართველობა არ მოისპობა, მთა-წმინდა იქნება „ხატად და ჯვარად“, სამლოცველოდ დაბეჩავებულ და ქამთა-ვითარებისაგან დაუძლურებულ საქართველოისა. ამას მტკიცება და დიდი განმარტება აღარ სჭირია და არც ამისი მტკიცებაა საგ.ნი ამ წერილისა.

ჩვენ გვინდოდა მკითხველის ყურადღება მიგვექცია იმ გარემოებისათვის, თუ რა შედეგი ჰქონდა აკაკის სიცოცხლეს და ან რა მოჰყვა ახალი მის სიკვდილს. გვინდოდა—ვამბობთ ჩვენ, გაგვეთვალისწინებინა ჩვენი მკითხველისათვის ის ზნეობრივი ძალა და აღმაფრენა, რომელიც იგრძნო და განიცადა საქართველომ თავისი დიდებული შვილის კუბოს წინაშე, მაგრამ ისეთი დიდი, უძლეველი და ძლიერი აღმოჩნდა ეს ორი კვირის ნაფიქრ ნააზრი, რომ პატარა საგაზეთო წერილი ვერ ამოსწურავს მას. ამისათვის მთელი ტომებია საჭირო და ხშირათაც დაუბრუნდებით ამ საგანს. დღეს კი აღვნიშნავთ ერთს ფრიად საყურადღებო მოვლენას, თითქმის ახალი ხანის დაწყებას ჩვენს ლიტერატურულსა და საზოგადოებრივ მიმდინარეობაში.

ეს დიდი მოვლენა, ეს ახალი ხანა გახლავთ შეერთება ფიქრთა და ზრახვათა მთელის ქართველობისა.

არავისათვის დამალული არ არის, რომ ოთხმოცდა-ათიანმა წლებმა ორ ბანაკათ, ორ შტოთ გაჰყო მთელი ქართველობა და უფრო კი მისი მოწინავენი

ერთ მხარეს დადგენ ისინი, ვინც ხალხის, დემოკრატიის სამსახურს საფუძვლათ უდებს ეროვნულ განვითარებას, სრულს ეროვნულ, ნაციონალურ შეგნებას. ესენი არიან სულიერი მოწაფენი ილიასი, აკაკისა და უდროოდ დაკარგულ არჩილ ჯორჯაძისა. მეორე მხარეს დგანან ისინი, ვინც ამავე ხალხის, დემოკრატიის სამსახურის საფუძვლად სთვლიან ინტერნაციონალურ მიმართულებას, ამ მიმართულების ბელადნი დღესაც ჯანსაღად იმყოფებიან და ვუსურვებთ კიდევ დიდხან სიცოცხლეს, მაგრამ მათმა ნამოძღვრევმა რომ დიდი არეულობა შემოიტანა ჩვენს აზროვნებაში—ეს არავისთვის დაფარული და დამალული არ არის.

ჩვენ არ შევუდგებით ამ ორ მიმართულების განხილვას, არც მის შეფასებას. ამისი [illegible], დაე, თვით ცხოვრება იყოს, მხოლოდ არ შეგვიძლია არ აღვნიშნოთ ის შფოთი და აურზაური, რომელიც აზრთა ამ ორ მიმდინარეობას შორის ჩამოვარდა და რომელმაც უკიდურესობაში ჩააგდო ორივე მხარე.

თქვენ მკითხველებო, გეხსომებათ ის მწვავე ხანა, როცა ერთის მხრით ქართველი ნაციონალისტები „შავრაზმელებათ“ იწოდებოდენ, ხოლო მეორეს მხრით ქართველი ინტერნაციონალისტები ერის „მოღალატეებათ“ ითვლებოდენ. შფოთმა და შენჩემობამ მათ შორის იმ ზომამდეც კი მიაღწია, რომ სიტყვა „სამშობლო“ და სამსახური სამშობლოსათვის „მაიმუნობათ ბევრსა ეგონა“ და რადგანაც ეს „ბევრი“ სამუშაოთ გავიდა სოფელ-ქალაქად მათ უფრო „ბევრი“ აჰყვა და დღევანდლამდე ისეთი სიძულვილი იყო დათესილი სწორეთ აკაკის მიმდევრებისადმი, რომ ყოველ პატიოსან კაცს გული უკვდებოდა და სული უშფოთდებოდა.

დაეცა პრესა, დაკნინდა გულის თქმა თითოეულის ჩვენთაგანისა, გაბოროტდენ ჯგუფები, დაერივნენ ერთმანეთს და შორიდან მაყურებელს საგიჟეთი დაუსახეს.

თითოეულ ჯგუფს, თითოეულ მხარეს გაუჩნდა თავისი საკუთარი მკვდარი და ცოცხალი. ერთი მხარე რომ ერთს აქებდა და ადიდებდა, მეორე მხარე ფეხითა სთელავდა წმიდათა წმიდას პირველი მხარისას, მეორე მხარე რომ სტიროდა, პირველი იცინოდა და ასე ამგვარად იქსაქსებოდა საქვეყნო ძალები; საქვეყნო საქმე ქვითინებდა „მაღლა სერზე“ და ამავე დროს „დაბლა ბარში“ „ჭკვიანი კაცი“ იჯდა და ჩვენ საერთო უბედურებაზე ხელს ითბობდა.

ერთი მხარე სტიროდა, მაგალითად, დიდ ილიას, მეორე მხარე უდიერად იხსენიებდა მას, ერთი მხარე გლოვობდა, მაგალითად „დიმიტრი ყიფიანს, მეორე თითქმის შანტაჟისტს უწოდებდა მას. და ასე აირია მონასტერი! დაიკარგა ყოველივე პატივისცემა ძველისადმი და ახა[illegible]

ქირდა სულიერი თუ ხორციელი ცხოვრება, ასე ყოფნა შეუძლებელი-ღა იყო. ამ დროს ასტყდა ომი, მთელი ქვეყანა შეეჯახა ერთმანეთს, ბევრი დებულება დაიმსხვრა, ბევრი გამწვავება ჩაკვდა და ჩვენც—დიახ ჩვენც—ორივე მხარემ თვალები მოვიფშვნიტეთ...

ამ დროს ჩვენ ქართველებს საერთო, საერთაშორისო, უბედურების გარდა, კერძო, ეროვნული უბედურებაც დაგვატყდა თავს. წაგვექცა, მოკვდა ბურჯი ჩვენის ეროვნული სულისკვეთებისა, მოკვდა უდიდესი ნაციონალისტი აკაკი, ის ვინც ხასწვდა ერის ამ სიღრმეს(ენას, ესთეტიურ გამოვნებას, ტემპერამენტს), გაიგო მისი იდუმალი მაჯისცემა, შევიდა მის წმიდათა წმიდაში, როგორც მოციქული კვერთხით ხელში და თვალხილული, იქიდან გამოიტანა ნაციონალური ცეცხლი და მით გაათბო ჩვენი გული“. (ნ. ჟორდანია) (ხაზი ჩვენია. რედ.) დიახ, წაიქცა მეთქი უდიდესი ბურჯი ჩვენი ეროვნებისა და მოხდა სასწაულიც.

აკაკიმ დათრგუნა სიკვდილითა სიკვდილი და მთელი ქართველობა შეაერთა... მის კუბოს წინაშე აღარ არის „არც ელლინი, არცა იუდიელი“, არის მხოლოდ ქართველი კაცი მთელის თავის შეგნებით მთელის თავის დემოკრატობით, მთელის თავის თავდადებით შინაურისა თუ გარეულ საქვეყნო საქმის მოსაწყობათ.

თუ ეს სასწაული არ არის, თუ ესნამდვილი მხილებაა „ზეციურის სინიდისისა“, მაშინ, სალამი თქვენდა, ქართველებო! დგება დრო ნამდვილის საქმიანობისა ეროვნულ-დემოკრატიულ ნიადაგზე!

ერთობრივი თაყვანისცემა აკაკის ნეშთისა გამარჯვებაა მისის მოძღვრებისა. ხოლო მისი მოძღვრება ხომ „ნაციონალური ცეცხლის“ დანთება იყო.

მართალია, კიდევა სჩანს ცალმხრივობა მგლოვიარე ერის ზოგიერთ წევრთა შორის, ვინაიდან ვითომ მხოლოდ შოთამა და აკაკიმ „დაისადგურეს ქართველი ერის გულში“, მაგრამ ეს უნებლიეთი შეცდომაა. ერის გულში ასაფლავია ყველა ის, ვინც რაიმე სიკეთე მოუტანა ქართველ ხალხს (ბარათაშვილი, [illegible]ლია და სხვანი, და სხვანი) და ასეთი მცირე შეცდომა რა ანგარიშში ჩასაგდებია, როდესაც აქიერიდან ველარავინ გაბედავს ეროვნულ გრძნობის აბუჩად აგდებას, ერის წმიდათა წმიდის შეგინებას, ვინაიდან ეროვნულ გრძნობის შეგინება იმავე აკაკის შეგინება იქნება, რომლის ცხედრის წ[illegible]შეც მუხლს იყრის ტანჯული და წამებული ერი საქართველოისა.

მაშ. ერთხელ კიდევ სალამი, ქართველებო! აკაკიმ სიკვდილით დაიწყო ახალი ხანა ქართველი ერის სიცოცხლისა.

ნარკვევი.

„თემი“ სწერს აკაკის შესახებ:

ჩვენ ვუმზერდით, ჩვენ ვეხაროდით ქართველი, მშობელი ერის მშვენებას და დიდებას; ჩვენ ვხედავდით მის მშვიდ სახეს, ჩვენ გვესმოდა მისი ტკბილი სიტყვა, მისი საამო ბაასი; ჩვენ მასთან ერთათ ვსუნთქავდით მშობლიურს ჰაერს და ბედნიერნი ვიყავით. .

უცბად ის უეცრად გაჰქრა, მოისპო; მშობელ ქვეყანას გლოვის ზეწარი გადაეფარა.

სევდამ და მწუხარებამ დაისადგურა ქართველი ხალხის გულში.

საშინელი ობლობა, საშინელი მარტოობა გადაიშალა თვალწინ; უიმედობა, უსასოობამ შეჰხუთა სული.

თავისის სიკვდილით დიდებულმა ადამიანმა სიკვდილი დათრგუნა და დაგვანახვა ქართველი ერი, ერთად შეკრებილი, ერთად თამოყრილი, ერთის გრძნობით შედუღებული.

აქ არ იყო არც გლეხი, არც თავადი. —აქ შეკრებილი იყო ერთი, მთლიანი ქართველი ხალხი, რომლის გამოღვიძებასა და ეროვნულად მომწიფებას მთელი თავისი ნიჭი და სიცოცხლე შეალია აკაკიმ.

მან უარჰყო ყოველივე,—ამ ქვეყნიური ფუფუნება, კეთილი ცხოვრება, ოჯახის სიტკბოება და მთელი თავისი არსება სამშობლოს ფეხზე წამოყენებას ანაცვალა.

ბევრი დამცირება, ბევრი ტანჯვა, ბევრი შევიწროება გადიტანა, მაგრამ გერაფერმა ვერ გაუტეხა მას გული და, როგორც დაიწყო, ისე გაათავა: ხორცი დაბერდა, დაძაბუნდა; გული და სული კი ჭაბუკისა უცვლელი, უკვდავი შერჩა.

და აი, ჩვენ ყველამ ვიხილეთ მისი სამშობლო ფეხზე დამდგარი; ჩვენ ვიხილეთ მისი მშობელი ერი [illegible]

შუქით გაბრწყინებული, ერთის აზრით გამსჭვალული: ეს აზრია საქართველოს სახელისა და დიდების აღდგენა, აკაკის მთელი ცხოვრების დაგვირგვინება.

დიდებული სანახაობა იყო, დიდებული სურათი!

შორს ცრემლები, შორს მწუხარება!

მთელი ქართველი ერის გრძნობამ იფეთქა უკვდავი შვილის გარემოთ და შეჰფიცა მას, რომ მისი ანდერძი წმინდათ იქნება დაგვირგვინებული.

აუკვდა იმედო!

***

„შიდრეველი“ სწერს.

მთელ თავის ხანგრძლივ სიცოცხლეში დიდებული აკაკი დაუცხრომლივ აღგზნებული ცეცხლით იწოდა ქართველი ერის საკეთილდღეოდ. მსხვერპლი გვიანდა და ზვავსავით—განუწყვეტლივ ჰქადაგებდა მშვენიერი მგოსანი, როგორც თავისი მომხიბლავი ოქროპირული ენით—ისე საზოგადოებრივი ცხოვრების მაგალითით. ხატად და ჯვარად სახავდა სამშობლოს, რომლის წინაშე მისი ხორციელი არსება წმინდა სანთელივით დნებოდა, ხოლო მისი ძლიერი, გამხნეველი და გამაკეთილშობილებელი სული მაღლად და უხვებად ევინებოდა და ეფინება დამაშვრალ ქვეყანას.

აკაკი მწარეთ დასტიროდა ხალხის ეროვნულ მონობას. ის მწარე-ტებილი ეხმიდა ერის მიძინებულ ძალებს. მისი ფიქრი და ნაღვარი გამათავისუფლებელი უცდის. მარა აკაკის ბუნებას ტანჯავს უფლებრივი მონობა, მას აშფოთებს სოციალური უსამართლობა, ცეცხლს უკიდებს დაჩაგრულის კვნესა, ღვთიური მძულვარებით სწყევლის ძალმომრეობას და ფარისევლურ ანგარიშს. ბატონყმურ საშინელებას პოეტი თავიდანვე სამკვდრო-სასიცოცხლო ბრძოლას უცხადებს, მისი ბასრი ენა, მკვეთრი კალამი შემაძრწუნებელ წყლულებს და მის მტარვალურ ნაშთებს არ ინდობს. ამ დრომისათვის მას ერთხელაც არ უღალატნია. ის მართალია, არისტოკრატიული წრიდან გამოვიდა, მაგრამ მოდგაწეობით და იდეალებით ხალხს ეკუთნის, მთელი ერის საყვარელი მეღროშე, უმრავლესობის პროგრამის მესაიდუმლეა. მის პოეზიაში წოდებრივ-კლასიური ეგოიზმი მიმქრალია. სამაგიეროთ მთელის ეროვნული აღ-ტაცება, ხალხური ცრემლი და სიხარული არის წინ წამოყენებული.

აკაკი ერის სიცოცხლით ცოცხლობს, მისი კავშირით არის გულდამოსვენილი, მარა ის ამავე დროს მსოფლიო პოეზიის იდეალებით არის გატაცებული, საკაცობრიო [illegible] მესანიშნავი წარმომადგენელია. აკაკი [illegible] პატრიოტია. მისი პატრიოტიზმი უახლესით კეთილშობილურია და ნაზიარებია ერთა დამმობილებისა და სოლიდარობის იდეით, რომელიც თავისთავად [illegible]ვითარ შემთხვევაში არ ეურმძროსდება [illegible] საზარელი ამბების გევლენით. [illegible] ქვეყანა საერთაშორისო [illegible] თავის აღსასრულს იახლოვებს და [illegible] ახლოვდება ჟამი სამართლიანობის [illegible] და ძმობა-ერთობის გამარჯვებისა, პოეტის ჩახმატებილებული ჩანგური [illegible] ზღვაში მცურავი,“ უყვედ[illegible] ერის და კაცობრიობის [illegible] მერმისს.

აკაკი [illegible] რეფორმატორია ქართული ენის და [illegible]. იგი დიდებული გამახსოვრებელი [illegible] ეროვნული ფსიხიკის და ზნეობის. მის [illegible] წყაროს დაწაფებით ჩვენი ხალხის [illegible] ტომი, სხვადასხვა გუთხე [illegible], მაღლდება და აღსიანდება. [illegible] საქართველოს უდიდესი [illegible]. ამ მხრით მისი ქნარი [illegible] მოქმედია.

აკაკის [illegible] პირთვნებაში განსახიერდა ქართველების ისტორიული ზრახვანი, [illegible] ცოცხლათ და წარმტაცად [illegible] მთელი სურათი მთელი ერის წარსულის, აწმყოს და მომავლის. [illegible] მისი თქმულები“ საუკუნოთ [illegible] ხალხის გულის ფიცარზე და [illegible] ჩვენ კულტურულ-ეროვნულ [illegible]თავითცნობიერებას. აკაკი გარდაიცვალა, [illegible] ცოცხალია და იცოცხლებს [illegible] სახელი და დიდება უკვდავ გმირ[illegible]!

დღეს [illegible] ამ გმირთა-გმირს, საქართველო[illegible] ძვირფასს ნეშთს. [illegible] თავისას შვება, ცრემლები [illegible], მარა, მაინც გამბობით: აკაკი მოკვდა, გაუმარჯოს აკაკის!

ნ. ხაჭარიძე.

აკაკის პოეზია.

მხოლოდ ორი რამე მსურს აღვნიშნო ამ პატარა წერილში.

პირველად ის, რომ აკაკი მარტო ერთი კლასის მგოსანი არ იყო, როგორც ზოგიერთებს ჰგონიათ.

ის ეკუთვნოდა პარტიასა და კლასს, მდიდარსა და ღარიბს, ნასწავლსა და უსწავლელს, დიდსა და პატარას- თანასწორად ეკუთნოდა ამიტომ გარდაქნა მან ქართველი ხალხი ქართველ ერად, ამიტომ იყო ის ეროვნული პოეტი და ამიტომ ჰქონდა მას შემკრებლობითი მნიშვნელობა!

დიაღ! აკაკი იყო ეროვნული, საერთო გ ლი თქმ ს გამომხატველი მგოსანი.

ერთი რამეა კიდევ აკაკის პოეზიაში ღირსი განსაკუთრებული ყურადღებისა. ეს არის ნორჩი, უმანკო, ქალწულებრივი, ნაზი, უზადო, ხელშეუხლებელი და შეულახველი მხიარული გრძნობა, რომელიც წარმოადგენს მისი პოეზიის ნიშნობლივს, დამახასიათებელ თვისებას.

შევუდაროთ მას ამ მხრით მეცხრამეტე საუკუნის პირველი მესამედის აზრთა და გულისთქმათა გამომხატველი დიდი პოეტი ბაირონი მოღრუბლული ბრიტანიის ეს ურჩი, მედიდური და ამპარტავანი შვილი—თვითონაც მოღრუბლული იყო, როდესაც გარეგნულად მხიარულობდა, მაშინაც კი დარდი და ცეცხლი ჰქონდა. და სწვავდა მის მშფოთვარე, მოუსვენარ გულს. და მართალი იყო მისი ცოლი, რომელმაც მას ერთხელ უთხრა: დედამიწაზე შენებრ გულმწუხარე კაცი არ არის. ბაირონის გული და გრძნობა—ის საკაცობრიო სევდასა და მწუხარებას გამოხატავდა, რომელიც მაშინდელმა რეაქციამ წარმოშვა.

ხოლო მით იყო დიდი, რომ მსოფლიოს მწუხარებას შეუერთა თავისი აღშფოთება და პროტესტი იმ უსამართლობის წინააღმდეგ, რომელიც მაშინ გაბატონებულიყო, და ტიტანისებური ბრძოლა გამოუცხადა მთელ საზოგადოებას, რომელიც მოთმინებით ატარებდა მონობის მძიმე უღელს. ის ერთსა და იმავე დროს იყო ტიტანი და სატანა, რომელიც საშინელი ძლიერებითა და სარკაზმით სწყევლიდა და დასცინოდა ადამიანთა ქედმოხრილობასა და ფარისევლობას, ორპირობასა და ვერაგობას, სიმკაცრესა და სილაჩრეს. მაგრამ დაუკვირდით კარგად მის გმირებს. ისინი იბრძვიან, მაგრამ თითქმის არ იციან რისთვის, რადგან სასოება წარკვეთიათ და რწმენა შერყევიათ. სულიერი წონასწორობა აღარ მოეპოვებათ და სიცოცხლე მოყიქებიათ! მათი სული ეჭვებს შეუპყრია და გული საწამლავს გაუმწარებია! და იბრძვიან უიმედონი და უიდეალონი!

აკაკი ახლად გაღვიძებული საქართველოს შვილია. ის პირმცინარე, ცელქი, ცქრიალა, მხიარულია. და მის გარეგნობას სავსებით ეთანხმება მისი სულიერი განწყობილებაც. „შეცდარია, ვინც გულს იტყხსო“, ამბობს ის ერთ მშვენიერ ლექსში. ის სულით ჭაბუკია, ახალგაზდაა სიკვდილამდის. და, როდესაც სტირის, მაშინაც კი იცინის. მისი სიცილი ახალგაზდური, უმანკო სიცილია და მისი ტირილი—უმანკო ქალწულის ტირილია. ის იცინის, რადგან უხარია, რომ თუ თვითონ არა, მომავალი თაობა მაინც მოესწრება მის სანატრელ იდეალს. და სტირის, რადგან ჯერ კიდევ არ სრულდება ნატვრა. მას სწამს, რომ „ია და ვარდი“ არ დაჭკნება და მისი სამშობლო კვლავ ეღირსება ბედნიერებას. ამიტომ მის სულს ორჭოფობის ნასახი არ აჩნია და მისი რწმენა მთლიანია.

რას მივაწეროთ ასეთი განსხვავება?

იმას, რომ ქართველ ერს აქამდის შეურყვნელად, უზადოდ და უნაკლულოდ შეუნახავს და დაუცავს თავისი ნერვიული სისტემის სინორჩე, სიახლე. ეგებ ამის მიზეზი ისიც იყოს, ჩვენში რომ დღემდის სოფლის ცხოვრებას ქალაქურზე უპირატესობა ჰქონდა. ალბად იმასაც დიდი მნიშვნელობა უნდა ჰქონდეს, ჩვენი ცა-ფირუზ ხმელეთ-ზურმუხტი სამშობლო, რომ ზომიერი ჰავით, ანკარა წყლებითა და ნაყოფიერი ნიადაგით უხვად მიმადლებულია. მაგრამ, როგორიც უნდა იყოს ეს მიზეზები, უეჭველია, ქართველი ერის სიცოცხლის ძლიერი, ანუ პოტენციური, ენერგია რომ დიდია. და ეს სიცოცხლის ძალა სჩქეფს საზოგადოდ ქართულსა და მეტადრე აკაკის პოეზიაში.

ეს ფაქტი კი თავისი მხრით იმას მოწმობს, რომ ქართველ ერს სიცოცხლე [illegible] არ მოუკვდა, პირიქით, [illegible] სწყურია. და, ვინც პირუთვნელად [illegible] სწავლის საზოგადოდ ქართულ ლიტერატურას და კერძოდ აკაკის პოეზიას, დასკვნა უთუოდ [illegible]!

ამგვარად აკაკის პოეზია—ქართ[illegible] ერის ხასიათისა და გულისთქმას სავ[illegible] გამოხატავს. ამიტომ მოიპოვა მან [illegible]რადისო ბინა და უკვდავება ქარ[illegible] ერის გულში. და საუკუნო იქნება [illegible]ნება მისი!

ვასილ წერეთე[illegible]

დაუშრეტელი ნაკადული

შავი სუდარა გადაეფარა მი[illegible]სის ნერას და მოწყენილი შეჰყურებს იგ[illegible]ვის ქვეყანას.

ღვთაებრივ ჯოკონდას ტუჩებზე [illegible]სიანი ღიმი გაჰქინვია.

ხელოვნება დაობლდა... ხელო[illegible] ცრემლებს ჰყრის.

სიკვდილი თამამად დათარეშობს! კოტრდა საუკეთესო გრძნობა ადამიან[illegible]

გუშინ ის თავს ღმერთად თ[illegible] დღეს კი იგი უბრალო ხორცის ნ[illegible]

მიწის ქვეშ მყოფნი მწერნი—[illegible]ხარმა მოიცვა.

მიწაზე, ნადირნი—შორს გ[illegible] ზღვის ქვეშ მცხოვრებნი—ძირს და[illegible] ჰაერში ფრინველნი შიშმა აიტანა. [illegible]გან სიკვდილი! ყველგან სიკვდილ[illegible] წყეული იგი, ვინც პირველათ [illegible]აანთო!

დაიმსხვრევა მისი იმედი და ხანმ[illegible] იქნება მისგან დათესილი შურის მეფ[illegible] რადგანაც

კვლავ დაიქროლებს ნიავი, ცხ[illegible] მყოფელი მზის სხივებით გამთბარი; კვლავ გაუსხივოსნდება სანეტარო [illegible]კონდას, ვენერა კვლავ თამამად [illegible] წინ და იტყვის:

დაეწაფეთ და დათვერით მშვენ[illegible]ბით, რადგან მხოლოდ ეს არის მუ[illegible] წყარო, დაუშრეტელი ნაკადული, ძმ[illegible] ერთობისა და კაცთა შორის სიყვარულ[illegible]

ჯაჯუ ჯორჯი[illegible]

სამგლოვიარ[illegible] [illegible]პეშები[illegible] წე[illegible]ბი.

დ. უვირილა[illegible] მწუხარებას ვიცდით დაბა [illegible] სადგურ[illegible] სამსახურე ნო[illegible]რიდები, [illegible] კარგვის გამო[illegible]რობით და ვსტ[illegible] ჩვენი საქართ[illegible] ერის დიდებ[illegible] მგოსნის, აკაკი [illegible]კარგვას. მუხლს [illegible]რეკთ მის ცხედრის წინაშე.

ნოქართა მინდობილობით აკაკი [illegible] ღიმშვილი.

ს. კორეთი. აღარა გვყავს აკაკი, [illegible]მელიც იყო განმანათლებელი მ[illegible] საქართველოს ეროვნებისა, ვეღარ [illegible]ვისმენთ მის აზრიან ლექსებს, პოე[illegible] მოკვდა [illegible]

პატიოსანო განმანათლებლო [illegible] მუხლს [illegible] ცხედრის წინაშე, და ვიზიარებთ დაწუხრებულ ქართველ ერთან ე[illegible] საერთო მწუხარებას გაძლევთ პატ[illegible] სიტყვას, მხცოვანო მგოსანო, შევ[illegible]ლებთ იმ მცნებას, რომელსაც ნახ[illegible] საუკუნის განმავლობაში გვქადაგ[illegible] მშვიდობით, ჩვენო დაუვიწყარო [illegible]ბულო მგოსანო, შენი სახელი უკ[illegible] იქნება ჩვენ შორის, ვიდრე ერთი ქ[illegible]ველი მაინც იქნება ცოცხალი.

ანტონ რთინიშვი[illegible]

ტყიბული. აკაკი მოკვდა!.. [illegible] ეგ დასაჯერებელია?.. განა აკაკისთ[illegible] კვდებიან, არა და ათასჯერ არა... იხოცებიან მხოლოდ ხორცით, სუ[illegible]თი კი უკვდავია და თავს დაგვტრ[illegible] ჭირში თუ ლხინში, გზას გვინათე[illegible]ვის დაუქრობელი ლამპარით,—[illegible] მგოსნის სიტყვები: „არ მომკვდარა, [illegible]ლოდ სძინავს და ისევე გაიღვიძებს“ ჩვენც ვიმედოვნებთ,—ის აკაკი, რო[illegible]მაც მთელი ნახევარი საუკუნეზე მეტ[illegible] არა თავის ხალხის ჭირი და ლხინი [illegible]რად ჟამს უკვდავია, და არ მოკვდ[illegible] მისი ნათელი ღვთაებრივი სახე, ყ[illegible] ქართველის გულში მარად ჩაბეჭდებ[illegible]

სოფელ ტყიბულის მცხოვრებ[illegible] დიდი და პატარა იზიარებს ერის გ[illegible]ვას.

5 თებერვალს მრავალი ხალხის თან[illegible]წრებით პანაშვიდი გადავ ხადეთ მღ. მიქაუტაძის თანამწირველობით, მო[illegible] სიტყვა წარმოსთქვა ს. კ—მა, და ბ[illegible]

თუ ვინ იყო აკაკი. ხალხში გარსმა კვნესა, აქა-იქ გაიგონებდით „ის სახალხო მწერალი იყო, მას გლეხები ძალიან უყვარდა“ გული დამითუთქა ამ სიტყვებმა და სამუდამოთ ოქროს ასოებით აღიბეჭდა ჩემს გულში. მაშ, განისვენე, ძვირფასო მოხუცო, ქართველი ერის დიდებულო მამა!

ტყიბულის საზოგადოებისა და ვაჭრების მონდობილობით

სამსონ კიკაჩეიშვილი.

ს. გუბის საზოგადოება გულით დამწუხრებული, მუხლს იდრეკს საქართველოს ქურუმის, აკაკის ნეშტის წინაშე, იმ აკაკის, რომელიც ნახევარ საუკუნეზე მეტი დარაჯათ ედგა ქართველ ხალხის სულის გამოხატულებას—პოეზიას და საზოგადო ცხოვრების სიდუხჭირეს.

გადავიხადეთ პანაშვიდი განსვენებულის სულის მოსახსენებლათ, სურათი მოვათავსეთ ცოცხალ ყვავილებში, რადგან ის „არ მომკვდარა, კვლავ ცოცხალია“!.

დასასრულს თანახმათ აკაკის სურვილისა, ვის რამდენი შეეძლო, ზეპირ სიტყაობის შესაკრებ ფონდის გასაძლიერებლათ, მღ. ტ. ლეჟავას წინადადებით, შეკრიბეს ფული, რაც თავის დროზე გადაეცემა ვისაც ჯერ არს.

საზოგადოების დავალებით:

მღ. ტ. ლეჟავა, მარ. კანდელაკი

მინ. მოსეშვილი ან. მებუკე, №.

ვლ. მოსეშვილი.

აკაკის აღზრდილი გლეხი.*)

(აკაკის სახსოვრად.)

ხელში ავიღე ციცინოს წიგნი, მოზდილი ასოებით წავიკითხე სათაური „დედა-ნაცვალი“. მივხვდი, რას ნიშნავდა ეს სიტყვა მეგრულად. მეორე გვერდზე ეწერა: „საყვარლის საფლავს ვეძებდი“, ეს სიტყვები ზეპირათ ვიცოდი, რადგანაც, როგორც ვსთქვი, ყველანი ამას მღეროდენ. კიდევ: „ფუტკარი“ და სხვა. წიგნაკის ყდაზე დავინახე მოხუცის სურათი, რომლის სახემაც ისე შემომაბრწყინა,ვით ოცდაათი დღის მთვარემ. თვალებ გაბრწყინებულმავე დავაკვირდი პირველად ნახულს და დიდის ასოებით, აკაკი აღმოვიკითხე, მივუბრუნდი ციცინოს, რომელიც სულგანაბული შემომჩერებოდა და ვუთხარი: ეს შენი „დედა-ენა“ ჩემსას არ გავს, სხვანაირი ყოფილა მეთქი. (როგორ წარმომედგინა თუ ქვეყნიერობაზე სხვა რამე წიგნი მოიძებნებოდა).

ეს სხვა წიგნია, ეს არის აკაკის ლექსები. ეს სურათი თვითონ აკაკია, მომიგო ციცინომ. ამ წიგნს შენ გაჩუქებ. ჯერ შენი დედა-ენა ისწავლე და შემდეგ აკაკის წიგნიო, აკაკის წიგნები კიდევ ბევრია, ისინიც იკითხე, რაც სიმღერები შენ გესმის, ყველა აკაკის გამოთქმულია. ზოგი მათგანი წიგნებიდან ისწავლეთ, მხოლოდ ვინც კითხვა არ იცის, ის იზეპირებს, ეს შენთვის მიჩუქნია. იკითხე და სულ ზეპირათ ისწავლეო, მე კი ბიძაჩემს აკაკის წიგნს ვაყიდვინებო.

სახლში რომ მივედი, დედას ყოველივე ვუამბე და თან ციცინოსაგან ნაჩუქარი ვუჩვენე. დედას გაეხარდა, მითხრა:

— შვილო, ჯერ შენი წიგნი ისწავლე; ამას შეგინახავ, და, როდესაც ადვილად შეგეძლება ამისი გაგება, მაშინ კი ეს იკითხეო. ჯერ დავეჯამულდი, მაგრამ ჩემი ოცნება სულ აკაკის წიგნაკი იყო, თითქმის ყოველ ღამ მესიზმრებოდა აკაკის კაშკაშა სახე.

— შვილო—მითხრა დედამ—შენ ყოველ ღამე ბოდავ და აკაკის სახელს ახსენებო. მითხრა ერთხელ ძილის დროს.— ა შვილო შენი აკაკი, სასთუმლის ქვეშ გქონდეს, რომ მოსვენებით დაიძინოვო. და საყვარელი წიგნაკი სასთუმლის ქვეშ ამომიდვა დედამ. მას შემდეგ განუშორებლად ვატარებდი ძვირფას წიგნაკს. ძილშიაც გვერდში ვიწვენდი.

ერთი თვის განმავლობაში ზეპირად ვიცოდი მთელი წიგნაკის შინაარსი და ჩემს ტოლ-ამხანაგებთან ერთად დავმღეროდით მთელ სოფელში.

—

დედამ, სიღარიბის გამო, მამას გამატანა ფოთში, რომ ჩვენი ჯამაგირით ოჯახი შეგვენახა. ამნაირათ სიღარიბემ სკოლას ამაცდინა.

გამგზავრებისას უკანასკნელად გადამკოცნა დედამ, წაღმა მომატრიალა და ხელში რაღაც, ქინქში გამოკრული მომცა.

— ა შვილო, ეს ფულია ერთი მანეთი, ფოთში რომ ჩახვალ და ალოთან იქნები, მართალია, ისინი დაგიშლიან ამას, მაგრამ შენ მაინც ამ მანათით იყიდე შენი საყვარელი აკაკის წიგნი და, როგორც მოიცალო, სულ მუდამ იკითხე მისი წიგნი, იკითხე გულ-დასმით, რადგან იმაზე უკეთესს ვერც მე გეტყვი და ვერც მამა შენი, რასაც გეტყვის ბიძია აკაკი, თავისი წიგნითაო.

ამ სიტყვებით მტირალი დედაც გამშორდა და ატირებული გავყევი მამას. მას აქეთ დიდმა ხანმა განვლო, ბევრმა წყალმა ჩაიარა, ვიგემე უკუღმართი წუთისოფლის სიტკბოცა და უმფრო მეტი სიმწარეც. მტკიცედ შევასრულე მშობლის უკანასკნელი სურვილი:

დავეწაფე შენს სულიერ ნაყოფს დიდებულო და საყვარელო აკაკი, შენის მეოხებით მომეცა შეძლება გამეგო: რანი ვიყავით წარსულში, რანი ვართ აწმყოში და რანი უნდა ვიქმნეთ მომავალში, შემიყვარდი უსაზღვროდ, ვცოცხლობდი შენის სიცოცხლით, დიდებულო ადამიანო. შენი სიცოცხლის მომნიჭებელი სახე, სამლოცველოში მისვენია ჯვარცმის გვერდით და ორივეს წინ თანაბრად მუხლს ვიდრეკ მოწიწებით ჟამსა ვედრებისასა. აღთქმას ვსდებ, დიდებულო, შენი უსულო სახის წინ, მტკიცედ და შეურყევლად გავყვე იმ გზას, რომელსაც მითითებს შენი მარჯვენა. მოწიწებით მუხლს ვიყრი შენს წინაშე, ძვირფასო მოძღვარო და ვეამბორები შენს სხივმფენარე შუბლს.

მშვიდობით განისვენე სასუფეველსა შინა მარადის დაუვიწყარო აკაკი!

შენი აღზრდილი გლეხი.

აკაკის დაკრძალვაზე თბილისში.

წავიკითხე რა გაზეთებში დიდებული მგოსნის აკაკის ცხედრის მოსვენების ამბავი საჩხერიდან შორაპნის სადგურამდე, გული ამიტოკდა და თვალებზე ცრემლები მომადგა; მოვისურვე უკანასკნელად ერთხელ კიდევ თვალი გადამევლო მისი სხივ-მოსილი ჰალარასათვის და მუხლი მომედრიკა იმის კუბოს წინ. გადავწყვიტე გამგზავრება თფილისისაკენ, რათა კვირას, 8 თებერვალს. დავსწრებოდი იმის დასაფლავებას მთაწმინდაში. ექვს თებერვალს ღამის, 12 საათზე, მივედი სადგურზე: სადგური ავსებული იყო თფილისს მიმავალი დელეგატებით და გარეშე ხალხით, აქ ნახავდით მღვდელს, ექიმს, მასწავლებელს, მოსწავლეებს და სხვა. სამგზავრო ბილეთის აღება საძნელო გახდა, მაგრამ როგორც იყო, მოვახერხე; მეორე დღეს დილის 10 საათზე უკვე თფილისში ვიყავი; კარგი დღე იყო, თუმცა საგრძნობლად კი ციოდა. მაშინვე გავემგზავრე ბელინსკის ქუჩისკენ, სადაც სადეპუტატო საკრებულოში ქუთაისის კომიტეტისაგან უნდა ამეღო დაწესებული ბილეთი მგოსნის ცხედრის დასაფლავებაზე დასასწრებლად, სხვათა შორის, როგორც დელეგატს ქუთაისის დაბალი დაწყებითი სკოლების მასწავლებლებისაგან. კომიტეტს შემოსევოდა აურებელი დელეგატი და ბილეთების დარიგებას ვერ აუდიოდა, ერთი აურ-ზაური იყო დარბაზში; მერგო მეც ბილეთი და გავეშურე მაშინვე ქაშვეთის ტაძრისაკენ, მგოსნის ნეშთის თაყვანის საცემლად.

ეკლესიის გალავანში შესავალი ჭიშკარი შავი დროშებით იყო მორთული, გალავანში ხალხი ირეოდა, ეკლესია სავსე იყო მგოსნის პატივისმცემლებით, რომლებიც რიგ-რიგად ადიოდენ მაღლობზე, სადაც ესვენა მგოსანი და ეამბორებოდენ ცხედარს; მიცვალებული მშვენიერად მორთულ კუბოში ესვენა, მძინარეს გავდა, ღვთაებრივი სახე გათეთრებული ქონდა, ეტყობოდა ბალზამს განსვენებულის სახეზე ცვლილება მოეხდინა; კუბო შემკული იყო ყვავილებით, დაფნით და იის ჯვრებით, გარშემო შემოდგმული ქონდა ცოცხალი ყვავილები და დეკორატიული მცენარეები. კუბოსთან მორიგეობით იდგენ და წესიერებას იცავდენ სხვადასხვა კულტურული დაწესებულების პირნი, ეკლესიაში სიჩუმე სიჩუმე სუფევდა; ავედი კიბეზე და მოწიწებით ვეამბორე ცხედარს, გადავავლე თვალი იმის გაყვითლებულ ჰალარას და გამოვედი ეკლესიის გალავანში; ნაშუადღევის პირველი საათი იყო, გალავანში მოეყარათ თავი მეგაზეთებს და „აკაკის

აკაკის ხსოვნას.*)

—:—

იქ მთაწმინდა ჩაფიქრებით, რომ დასცქერის ქალაქს თავზე,
ქართვლის დედა ნაღველს ღესავს, შვილს ისვენებს მთრთოლვარ მკლავზე.
და წამებით იქ ხომ მარად, განისვენებს მგოსნის ძვლები,
ოხ ცრემლებო! სიხარულათ ნეტავ როდის შეგვეცვლები?!!
და დღეს, დღესაც იმ საფლავზე მივაცილეთ კიდევ ერთი,
მათ სიცოცხლით, სიკვდილშიაც გადაკოცნონ ერთმანეთი.
და ჩვენც, და ჩვენც იმათ ანდერძს, იმათ მცნებას ვსდიოთ მარად,
ფიცი დავსდვათ მათ წინაშე ერთმანეთის მოსახმარად.
ერთის სულით, ერთის გულით, ყმაწვილებო, დღეს შევერთდეთ:
„საქართველო“ და „მამული“—ჩვენს ნორჩ გულზე ამას ვსწერდეთ.
აღმოსავლეთს დასავლეთმა ჩააბარა ლვიძლი შვილი,
ნაზ ყვავილის სისპეტაკით გაშლილი და გაფურჩქვნილი.

ლადო მაჭავარიანი.

სურათი, ფასი ერთი შაური“ იძახოდნენ; ხალხი თანდათან ემატებოდა. ასე გაგრძელდა მგოსნის ცხედრის თაყვანის ცემა და ამბორი ღამის 11 საათამდე. მეორეჯერ შევედი ეკლესიაში და კიდევ ვეამბორე ცხედარს. მეორე დღეს, კვირას მშვენიერი გაზაფხულის დღე იდგა, სიო არ ინძრეოდა; რადგანაც ტრამვაის ვაგონების მოძრაობა ჯერ კიდევ დაწყებული არ იყო, ამიტომ სრული სიჩუმე მეფობდა; ვერის ხიდთან, სადაც ბინა მქონდა, მტკვრის დუდუნი მესმოდა; მთაწმინდაში მამადავითის ტაძრის ჯვარი ამომავალი მზის სხივებით ბრჭყვიალებდა; ეტყობოდა, რომ ბუნებაც თანაუგრძნობდა სულმნათ მგოსანს. მომაგონდა 1912 წელში რაჭა-ლეჩხუმში მოგზაურობის დროს აკაკის მიერ თქმული სიტყვები: როდესაც ქუთაისიდან 21 ივლის უნდა გავმგზავრებულიყავით რაჭისკენ, წინა ღამით გაწვიმდა; მგოსანმა გვანუგეშა მახლობლები და გვითხრა: „მე ისეთი კარგი ფეხის ვარ, როგორც კი გამგზავრებას დავაპირებ, მეორე დღეს უსათუოდ კარგი დარი დადგებაო“. მართლაც 21 ივლისი მშვენიერი დღე შეიქნა. ახლაც ასე მოხდა: როდესაც მგოსანის ცხედარი გამოასვენეს საჩხერიდან, კარგი ამინდი დაესწროთ, ჩაასვენეს თფილისს და მეორე დღეს, როგორც გადმომცეს თბილისში, გაწვიმებულა, 8 თებერვალს გავამგზავრეთ მგოსანი მთაწმინდისკენ და საუკეთესო დღე დადგა. ასეთი გარემოების შემდეგ ვთქვი: „ნამდვილ ბედნიერი ფეხისა ყოფილა განსვენებული აკაკითქო“.—კვირას, 8 თებერვალს, 8 საათიდანვე კომიტეტი შეუდგა განკარგულებას წესიერების დასაცავად, წირვის დაწყებამდი კიდევ ერთი საათი იყო, მაგრამ აურებელი ხალხი მოაწყდა ქაშვეთის ეკლესიის გალავანს; უბილეთოთ არავის უშვებდენ; ეკლესიის წინ ქუჩა გაჭედილი იყო ხალხით; როგორც ქუჩაში, ისე ეკლესიაში წესიერების დამცველები იდგენ და თადარიგს აძლევდენ. ცხედრის მარცხნივ განსვენებულის ჭირისუფალნი და ნათესავები იდგენ, მარჯვნივ სხვა და სხვა საპატიო პირნი, ცხედრის უკან დასავლეთით დელეგატები, რომელთაც გულზე ნიშნები ეკერათ. დელეგატები იყვნენ სხვა და სხვა კუთხიდან ყოველი ეროვნებისა, არ აკლდენ არც მაჰმადიანთა ქალები ჩადრებით.

ათ საათზე ეპისკოპოზი ანტონი შეუდგა წირვას, წირვის დროს გალობდა ქართულად მგალობელთა სხვა და სხვა გუნდი. წირვის დამთავრებისას ყოვლად სამღვდელომ ანტონიმ წარმოსთქვა მეტად გრძნობიერი სიტყვა, შემდეგ მობრძანდა ეგზარხოსი პიტირიმი, რომელმაც ეპისკოპოზის ანტონის მონაწილეობით გადახადა პანაშვიდი. ამ დროს ქუჩებში წესიერების დამცველნი შეუდგენ დელეგატებისა მგალობელთა გუნდების და ხალხის დაწყობას; ორი საათის ოც წუთზე კუბო გამოიტანეს და დაასვენეს სამგლოვიარო ეტლზე, დაიძრა პროცესია ერევნის მოედნისაკენ; ქუჩები, სახლების აივნები, ფანჯრები, სახურავები ყველგან გაჭედილი იყო ხალხით: პროცესიაში იღებდა მონაწილეობას კავკასიის ყოველი ეროვნება, განურჩევლად სქესისა; ერთი საათის შემდეგ მივაწიეთ ერევნის მოედანთან, სადაც დაგვხვდა ზღვა ხალხი; აქ მომზადებული იყო მაღლობზე შავი კათედრა, სადაც უნდა წარმოეთქვათ სიტყვები; ჩაწერილი იყო 300 მდი ორატორი, მაგრამ რადგანაც შეუძლებელი იყო ამდენი სიტყვის წარმოთქმა, ამიტომ კომიტეტს დაედგინა წარმოთქმულიყო სულ 8 სიტყვა ქართველობის მიერ და 9 სხვა ეროვნების წარმომადგენელთა მიერ. ერევნის მოედანზე პირველად ილაპარაკა ნ. ნიკოლაძემ სულ ხუთიოდე წუთს, მწუხარებისა გამო ორატორს ენა დაება. მის შემდეგ ილაპარაკეს ევ. გეგეჭკორმა და კიტა აბაშიძემ, შემდეგ სამცხესაათაბაგოდან ჩამოსულმა ქართველმა მაჰმადიანმა; ამით დამთავრდა აქ ქართველების სიტყვები, მერმედ ილაპარაკეს რუსულად ხატისოვმა—თფილისის ქალაქის თავმა, თობჩიბაშევმა—ბაქოსა და განჯის მაჰმადიანთა წარმომადგენელმა, სპარსელმა დელეგატმა—სპარსულად, მაჰმადიანმა—თათრულად, ბერძნებმა—ბერძნულად, უკრაინელმა დელეგატმა, „ორიზონისა“ და „მშაკის“ წარმომადგენელმა და რუსმა ებრაელმა სულ წარმოითქვა ერევნის მოედანზე 13 სიტყვა, რომელთა შორის დიდი შთაბეჭდილება მოახდინეს გ.გ. გეგეჭკორის, აბაშიძის, თობჩიბაშევის, ხატისოვის, სპარსელისა და უკრაინელის სიტყვებმა. ერევნის მოედნიდან პროცესია დაიძრა ოთხ საათზე გოლოვინის პროსპექტით მთაწმინდისაკენ, თითქმის ვერსნახევარზე გაჭედილი იყო ხალხი. მთაწმინდის ყელში სამგლოვიარო ეტლიდან დანიშნულმა პირებმა გადმოასვენეს ცხედარი და წაიღეს ხელით; აქ იყო გაკეთებული სამგლოვიარო თაღიანი კარები, რომელშიაც გაივლიდენ მხოლოდ ბილეთიანები; ამ კარებში მომზადებულ მაღლობზე დაასვენეს ცხედარი და გადახადეს პანაშვიდი, შემდეგ წაასვენეს სასაფლაოსკენ; სასაფლაოზე წარმოითქვა ქართველების მიერ დანარჩენი სამი სიტყვა თავად აბხაზისა, ქუთაისის ქალაქის მოურავის ი. ჩიქოვანის და ექიმის ი. ელიაშვილის მიერ, რის შემდეგ ცხედარი ჩაასვენეს მომზადებულ აკლდამაში. საღამოს 6—7 საათზე ხალხი დაიშალა და ყველა დაღონებული მიდიოდა თავისი სახლისაკენ. ასე დიდებულად დამთავრდა ჩვენი ძვირფასი მგოსნის გამოთხოვება და დაკრძალვა.—მეტად საჭიროა, რომ კომიტეტი მალე შეუდგებოდეს აკაკის იუბილე დროს და დღეს, იმისი სიკვდილის შემდეგ, დაბეჭდილისა, დაუბეჭდავისა და წარმოთქმული სიტყვების ერთად შეკრებას და წიგნად გამოცემას..

ლ. დ.

აკაკის დაკრძალვის დღეს.*)

(ქ. ქუთაისის დაწყებითი სკოლების წარმომადგენლისაგან).

„მისთვის მომცა ღმერთმა ენა
სიმართლისთვის გავიწირო,
ჩაგრულ მოძმეს მოვეხმარო
თუნდა ქვითაც დავიკირო;
მოძმის ვიყო შემწე ჭირში
ვიხარო და გავახარო,
რაც კი ვნახო მასში ცუდი
გამოვსთქვა და არ დავფარო“.

აკაკი.

დღეს ვასამარებთ იმ დიდებულ ადამიანს და ზეცის მუშას, რომელმაც თავისი მაღალი დანიშნულების შესახებ ასეთი მადლიანი სიტყვები წარმოსთქვა და აღნიშნა თავის დროშაზე!..

დღეს სამუდამოდ უნდა გამოვეთხოვოთ მას, ვინც 56 წლის განმავლობაში დღე და ღამე უმღეროდა ქართველ ერს ძმობა ერთობისა და სიყვარულის დამყარებისათვის! ვინც 56 წლის განმავლობაში მედგრად ებრძოდა ბოროტებასა და უსამართლობას და პირად თავის მწუხარებას კი ანგარიშს არ უწევდა!.. ვინც ქართულ მწერლობას მესამოცე წლებიდან წინ გაუძღვა, გარდაქმნა იგი, მუშაკთა რიცხვი გაამრავლა, ოჯახი სკოლას შეუკავშირა!..

დიახ, დღეს უნდა გამოვეთხოვოთ საუკუნოდ ჩვენს ერთგულ ჭირის მოზიარეს, ჩვენი მწერლობის მამათ მთავარს, დაუვიწყარ მგოსანს აკაკის!.. აღ ველარ ვიხილავთ იმის ღვთაებრივ სახეს, იმის გრძნობიერ და ნათელ თვალებს! ველარ დავტკბებით იმისი ტკბილი ბულბულის ხმით!.. მშვიდობით საქართველოს ბულბულო! მშვიდობით დიდო მასწავლებელო! მე არ შემიძლია გამოვსთქვა შენი ქება დიდება და არც მესაჭიროება; რაც შენი იუბილეს დღესასწაულობისა და საქართველოს სხვადასხვა კუთხეებში მოგზაურობის დროს გავიგონე, უკეთესს მე ვერაფერს გეტყვი, ხოლო დღეს მეც ჩამოვედი საქართველოს დედა ქალაქ თფილისში, რათა უკანასკნელად გადავავლო თვალი შენს სპეტაკსა და სხივმოსილს ჰალარას და ამასთანავე გამოგიცხადო, რომ ჩვენც **ქუთაისის დაბალი დაწყებითი** სკოლების მასწავლებელნი ერთად მთელ ქართველ ერთან ცხარე ცრემლებს ვაფრქვევთ და მუხლმოდრეკით თაყვანსა ვცემთ შენს ცხედარს.

სიტყვას გაძლევთ, რომ ჩვენ მოსწავლეებს გავუღვივოთ გულში შენ მიერ ნაანდერძევი სიმართლის მსახურება და ის იდეალი, რომელსაც შენ თავგამოდებით ემსახურებოდი შენს სიცოცხლეში!

მშვიდობით, ძვირფასო მამავ! თუმცა შენ ხორციელად მოგვშორდი, მაგრამ შენი ღვთაებრივი სახე სულ თვალწინ გვექნება წარმოდგენილი და ქართველი სახალხო მასწავლებელი, ვიდრე იარსებებს ქართველი ერი, ვერ დაგივიწყებს შენ და ყოველთვის ახსენებს სკოლაში დიდ აკაკის!

ლადო ბზვანელი.

ახალი ამბავი.

იმერეთის ეპისკოპოსი ყოვლად სამღვდელო გიორგი ამ ჟამათ ავათ იმყოფება. ავადმყოფს ყოველ დღე ნახულობს ექიმები ზ. როზდევიჩი და გ. კ. ალშიბაია. ავადმყოფობა სერიოზულია.

✦ სამკურნალო და სასანიტარო კომისიამ გადამდები სენის მოსასპობათ შემდეგი დაადგინა:

1) დაიქირავონ ქალაქისათვის სპეციალისტი დეზინფეკტორი, რომელსაც ...ში უნდა მიეცეს 35 მან.

2) ავადმყოფებს უფასოთ უწამლ...

3) სთხოვონ რკინის გზის შემა... რაიონის უფროს ექიმს დაუყონებლ... ნოშოს ხოლმე ქალაქის გამგეობას... საავადმყოფოს, თუ ვინიცობაა მგზავ...ში აღმოჩნდა ვინმე.

4) გაკეთდეს საჩქაროთ დახურული ყუთები და დიდი ტომრები, ავადმყოფების ლოგინის სადეზინფექციოთ და გადასაზიდათ.

5) ავადმყოფების გადასაყვანათ იქირაონ განსაკუთრებული ეტლი.

6) საავადმყოფოსთან გაკეთდეს განსაკუთრებული კარავები ავადმყოფთა მოსათავსებლათ.

და 7) დაევალოს ქალაქის აფთიაქის გამგეს—იქონიოს წამლები სადეზინფექციოთ. სასანიტარო კომისიამ დადგენილება ქალაქის საბჭოს წარუდგინა.

✦ ქუთაისის მაზრის უფროსის თანაშემწე ვარდენ ვასილის ძე ქელბაქიანი გადაიყვანეს ლეჩხუმის მაზრის უფროსათ.

✦ ქალაქის საბჭოს კრება. 9 თებერვალს, ქალაქის თვითმართველობის დარბაზში შესდგა კრება ქალაქის მოურავის მოადგილის პ. ივ. მოსიძის თავმჯდომარეობით. კრებამ შემდეგი დაადგინა:

1) გამოეცხადოს ქუთაისის მეფურნეებს უარი პურის ნიხრის მომატების შესახებ.

2) სამეურნეო კომისიის მოხსენება შესახებ იმისა, რომ ქალაქის სასწორთან გაფართოვდეს მოედანი და სამწვანილო ბაზარზე გაკეთდეს ეგრეთ-წოდებული „დახურული ბაზარი“, გადაეცა განსახილველათ ქალაქის საფინანსო და სააშენებლო კომისიას.

3) მიღებულ იქნება სამეურნეო კომისიის მოხსენება, რომ პოლიციის ქუჩის ბოლო დაინიშნოს დატვირთული ურმების დასაყენებლათ.

4) ქალაქის დამფასებელსა და საბალანსო კომიტეტს მიენდო სალარიის მამულების გაყიდვის ახალი პირობების შემუშავება.

5) მიღებულ იქნა სამკურნალო და სასანიტარო კომისიის დადგენილება გადამდებ სენის საწინააღმდეგოთ და სხვა.

---

*) დასასრული იხ. „სამშ.“ მე-10 №.

*) ეს ლექსი ექსპრომტათ იყო წარმოთქმული თფილისის ქართულ გიმნაზიაში მოწვეულთა მიერ, 8 თებერვალს, გამართულ სადილზე. რედ.

*) ეს წერილი უნდა მოთავსებულიყო რვა თებერვლის ნუმერში, მაგრამ იმ დროს მივიღეთ, რომ ნუმერი უკვე აწყობილი იყო. რედ.

ო მ ი.

პეტროგრადის დეპეშათა სააგენტოსაგან.

რუსეთ-გერმანიის ასპარეზი.

პეტროგრადი. 9 თებერვალი. ოფიციალური. უმთავრესი მთავარსარდლის შტაბისაგან. ბობრისა და ნარევას მარჯვენა ნაპირზე ბრძოლას ჯერ კიდევ კერძო შეტაკებების ხასიათი აქვს. დიდი შეტაკება მხოლოდ გროდნოს და ლიპსკის გზების ჯვარედინზე მოხდა, სადაც ჩვენმა ჯარმა იერიში მიიტანა გერმანელებზე. ოსოვის რაიონში ბრძოლის დროს მონაწილეობას იღებდა ციხის არტილერია, ლომჟის გზაზე ბრძოლის დროს, ჩვენმა ჯარმა სასტიკი სისხლის-ღვრის შემდეგ დაიკავა ედვაბნო. პრასნიშის რაიონში მტერი დიდი ძალებით გვაწვება. რაციონჟის და პლონსკის გზებზე ბრძოლის დროს, ჩვენმა ჯარმა დაიკავა სოფლები ოლკიმი და ნესკი და ტყვეთ წამოიყვანეს 500 გერმანელი.

ვისლის მარცხენა მხარეს, პილიცასა და ლოპუშნოს რაიონში მტრის იერიში მოვიგერიეთ.

გალიციაში მტერი არტილერიით ბრძოლას აწარმოებს. გამოირკვა, რომ ზაკლიჩინის ჩრდილოეთის რაიონში, 5 თებერვალს ავსტრიელებმა დიდი ზარალი ნახეს. კარპატებში ცხარე ბრძოლაა. აქ ჯარები პირის-პირ 500 ნაბიჯის სიახლოვეს ხვდებიან ერთმანეთს, თუმცა ავსტრიელები ყოველთვის უკან დიდის ზარალით ბრუნდებიან.

ვიშკოვის რაიონში ჩვენ დავიკავეთ სიმაღლე, რომელიც შეადგენდა მტრის პოზიციის მიუცილებელ საჭიროებას. აღმოსავლეთ გალიციაში ხელჩართულ ბრძოლის შემდეგ ჩვენ წამოვიყვანეთ ტყვეთ 20 ავსტრიელი აფიცერი და 1500 ჯარისკაცი. ამასთან ხელში ჩავიგდეთ რამოდენიმე ტყვიის მტყორცნელი.

დუკლინის რაიონში, ცხარე ბრძოლის შემდეგ ავსტრიელები უკუიქცენ. აქ მტერმა 400 მეტი მოკლული დასტოვა. 4 თებერვალს, სენეჩუვის რაიონში ჩვენ ამოვწყვიტეთ გერმანელების ორი როტა. [...]ლის გათავების შემდეგ ჩვენი ფრონ[ტის] [...]წინ დავითვალეთ 900 მოკლული [...]ნელის გვამი. დანარჩენ ფრონტებზე [...]ან ბრძოლაა. სენეჩუვის რაიონში, [...]ბულ შეტაკების შემდეგ, მტერმა [...]ი სიმაღლე დაიკავა, მაგრამ ხიშტე[ბით] შეტევის შემდეგ მტერი გავრეკეთ, [სი]მაღლე დავიკავეთ და ბრძოლის ველზე დავატოვებინეთ აურაცხელი მოკლული, 50 კაცი კი ტყვეთ წამოვიყვანეთ. 5 თებერვალს, ღამით, ჩვენ დავიკავეთ სოფ. კლაუსე, საიდანაც ტყვეთ წამოვიყვანეთ ორი გერმანელი აფიცერი და 60 ჯარისკაცი.

6 თებერვალს, ვიშკოვის რაიონში, მტერმა დაიკავა ორი სიმაღლე, მაგრამ, ხელჩართული ბრძოლის შემდეგ, სიმაღლეები ხელთ ვიგდეთ და მრავალი ტყვე წამოვიყვანეთ. სხვათა-შორის, დავატყვევეთ პოლკის უფროსი და 4 ობერ-აფიცერი. პრჟემიშლთან ორ შეტაკების დროს ჩვენ დავატყვევეთ 162 ავსტრიელი ჯარისკაცი და 5 აფიცერი.

დასავლეთის ასპარეზი.

პარიზი. ოფიციალური. 9 თებ. ზღვიდან მდინარე ენამდის ხდებოდა საარტილერიო ბრძოლა. შამპანიაში, ჩვენ დიდებულად უკუვაგდეთ მტრის სასტიკი კონტრ-იერიში და დავიკავეთ ამ ფრონტზე მტრის ყველა იერიშები. ყველა ფრონტზე ბრძოლაა. ფრანგების არტილერია წარმატებით მოქმედობს. აქ ჩვენ დავატყვევეთ 100 გერმანელი ჯარისკაცი და [ჩა]ვიხელთეთ ორი ტყვიისმტყორცნელი. ბრძანებაში ჯარებისადმი მადლობაა აღნიშნული იმ სიმამაცისათვის, რომელიც გამოიჩინა ბრძოლის დროს რუს აფიცერს, აკადოვსკის და რომელიც საფრანგეთის ჯარებთან ერთად იბრძოდა.

სხვა და სხვა ამბები.

(პეტროგრადის დეპეშათა სააგენტოსაგან)

ლონდონი. 8 თებერვალი. გემი „პოტარო“ „გალიანდორ“ „გელშეფერი“ და ორი კიდევ ინგლისიანი გემი ჩაძირულ იქნენ ატლანტიის ოკეანეში კრეისერ „კარლსრუესაგან“. გემების კამანდა 192 კაცისგან შემდგარი, და 50 მგზავრი, გემებიდან [...] ჩაძირულ იქნა აგრეთვე ნორვეგიის იალქნიანი გემი „სემანი“.

სახალხო სახლში შეკრებილ იტალიის ნეიტრალიტეტის მომხრეებს შეუხტენ ნეიტრალიტეტის მოწინააღმდეგენი მათ არ დააცალეს ორატორებს ელაპარაკათ ომის წინააღმდეგ. შეიქნა ჩხუბი და ცემა. პოლიციის მოსვლის შემდეგ ხალხი გარიბალდიელების სიმღერით ქუჩაში გამოვიდა. ქუჩაშიაც მოხდა დიდი შეტაკება, რის შემდეგაც ნეიტრალიტეტის მომხრეები გაიფანტენ.

ჟურნალ-გაზეთებიდან.

მიხაილოვსკის აზრით, გერმანელების ახლანდელმა შეტევამ სხვა გეგმით უნდა იწარმოოს. გერმანელები იმიტომ დაიძრნენ, რომ იმედი ჰქონდათ ყინულზე ბობრი და ნარვი გაევლოთ, მაგრამ ნაადრევი გაზაფხული და წყლის ადიდება მათ ანგარიშს გაუცრუებს.

——

ამ დღეებში სკერნევიცაში იმპერატორ ვილჰელმმა, გენერალ გინდენბურგისა და პრინც იოახიმის თანხლებით, შემოიარა ყველა პოზიცია.

——

——

„რუს. ვ.“ში ოგლინი სწერს: „ჯერჯერობით აღმოსავლეთ პრუსიაში სამხედრო მოქმედებაზე ერთგვარი აზრის გამოთქმა შეუძლებელიაო“. ოგლინი გერმანელების ახლანდელ შეტევას სექტემბერსა და ოქტომბერში მომხდარ შეტევებს ადარებს და მათ შორის დიდ მსგავსებას ხედავს. თუმცა მოპირდაპირეთა მოქმედების გარეგნული მსგავსება, სულაც არ ამტკიცებს მოქმედების გეგმათა მსგავსებასაც. შესაძლებელია, გერმანელების ახლანდელი მოქმედება აღმოსავლეთ პრუსიაში უფრო გადამწყვეტი გამოდგეს, ვიდრე სექტემბერში და ოქტომბერში იყოო.

——

„რუს. ვ.“ს კოპენჰაგენიდან ატყობინებენ: ის ცეპელინი, რომელსაც დანიაში უბედურება ეწვია, ეკუთნოდა იმ ცეპელინების ჯგუფს, რომელიც ჩრდილო ზღვაზე მორიგეობას ეწეოდა იმ მიზნით, რომ გაეგოთ ინგლისის სამზადისი გერმანელებზე გასალაშქრებლათ.

——

„ნოვ. ვრ.“ იტყობინება: ბუქარესტში სამთო შეთანხმების დიპლომატიის წარმომადგენელნი ფიქრობენ, რომ ავსტრია რუმინიას ტრანსილვანიაში მიწის ჩამონაჭრებს აძლევს, ამით მას გამოსვლის საბაბს უსპობს. რუმინიის გამოსვლა მარტის ადრე მაინც არ მოხდება და ისიც იმ შემთხვევაში, თუ გერმანია ძალიან დამარცხდება.

——

რომიდან იტყობინებიან: იტალია, ბერლინსა და ვენას გადაწყვეტით შეეკითხა ავსტრო-გერმანელებს: აქვთ თუ არა განზრახვა რუმინიას დაესხნონ.

——

„რეჩს“ პარიზიდან ატყობინებენ, რომ ინგლის-ფრანგების ავიატორებმა ზეებრიუგეს წამოუქროლეს, ჩამოყარეს 230 ყუმბარა და ზღვაზე გერმანელების სამოქმედო ხაზს ბოლო მოუღეს.

გერმანელები ახალ ძალ-ღონეს იკრეფენ კალეს ასაღებათ.

——

სამხედრო ავტორიტეტულ პირების აზრით, ჩვენი ჯარის პრუტის იქით უკან დახევა დამარცხებას არ უნდა მიეწეროს. უკან დახევა უფრო სტრატეგიულის მოსაზრებით მოხდა. ბუკოვინაში ახლა თოვლი დნება და უგზოობის გამო ჩვენი ჯარი უხერხულ მდგომარეობაში ჩავარდა. პრუტის ადიდება კი ჩვენს ჯარს, უთუოთ, მტრის კლანჭებში ჩააგდებდათ.

——

გერმანიის ნოტის საპასუხოთ მოკავშირე სახელმწიფოები გერმანიაში გადასატან ყველა საკვებ სურსათს კონტრაბანდათ გამოაცხადებენ.

——

გერმანიის ელჩმა ბერნსტორფმა სახელმწიფო დეპარტამენტს აცნობა: ინგლისის კუნძულების ირგვლივ ნაღმებს ჩავყრით; ეს იქნება ერთადერთი საშუალება, რომ შეიარაღებულ სავაჭრო ორთქლმავლების წინააღმდეგ ომი ვაწარმოვოთ.

ბიბლიოგრაფია.

„ს. რ. გორგაძე. საქართველოს ისტორია. ქუთაისი 1915 წ. ნაწ. I. გამოცემა თ. მთავრიშვილის და ამხ. წიგნის მაღაზიისა“.

ცნობილია, რომ სამშობლო ქვეყნის ისტორიის შესწავლას დიდი საალმზრდელო მნიშვნელობა აქვს: ის სალი ნაციონალური გრძნობის აღზრდის და გამტკიცების საიმედო ქვაკუთხედია... თამამად შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ზოგიერთ ქართველთა უნიადაგო კოსმოპოლიტიზმი სამშობლო ქვეყნის ისტორიის უცოდინარობაზეა დამყარებული... ყოველი ერი, ვისაც კი სურს თავის ვინაობის დაცვა, ვისაც სწყურია ეროვნული-კულტურული განვითარება, დიდს ყურადღებას აქცევს მშობლიურ ისტორიის ცოდნას... მშობლიურ ქვეყნის ისტორია შეტანილია, როგორც სავალდებულო საგანი, ასეთის ერის სახალხო სკოლებში... ჩვენს ქვეყანაში მშობლიურ ისტორიას სკოლებში არ ასწავლიდნენ... თითო ოროლა ცოდნას თუ გაიგებდა მოსწავლე საქართველოს ისტორიიდან, ისიც უსწორ-მასწოროს, ზერელად, შეუგნებლად. ჩვენს ძალოცვილს მასწავლებლებს არ ეგონათ, რომ შეიძლება არსებობა გარეშე ცირკულიარების.. ამის მეოხებით იყვნენ (და არიან) ისეთნი პირნი; რომელნიც თამარ მეფის, დავით აღმაშენებლის და წმ. ნინოს ცხოვრების შესწავლას მეტს ბარგად თვლიდენ... დამახინჯებული აღზრდა ოჯახში და სკოლაში ხელს არ უწყობდა ჩვენს საგაზრდელოში ხასიათით მტკიცე და შეგნებული მამულისშვილების გამართლებას...

მრავალია ისეთი ქართველი, რომელსაც სიტყვა „სამშობლო“, „მამაცი“, „დედაენა“ მხოლოდ ენაზე აკერია, და ენასვე ვერ გასცილებია.. მშობლიურ ენის ისტორიის შესწავლა რამდენადმე მოსპობს ამ სამწუხარო ნაკლს და ქართველს შეაგნებინებს იმ უტყუარს ჭეშმარიტებას, რომ.

„ეროვნული სიკვდილი
ყველა სიკვდილზე ძნელია“

წარსულ საუკუნის მეოთხმოცე წლებიდან,—სულ რაღაც 30-35 წლის წინად, ჩვენში ყურადღება მიექცა მშობლიურ ისტორიის შესწავლას. მასუკან დაიბეჭდა ქართული სახელმძღვანელოები საქართველოს ისტორიის შესასწავლათ: ცამციაშვილისა, მოსე ჯანაშვილისა (ორი გამოცემა), ვინმე მესხისა, ურუშაძისა (მეტად მოკლე), ბროსსესი (ფრანგულიდან ნ. ლოლაძერიძის ნათარგმნი)., სვ. ქვარიანისა (მესამე გამოცემით) და სხვა... ბოლოხანში, როდესაც აკადემიკოსის და დიახ, ღრმა მეცნიერული მეთოდით საქართველოს ისტორიის მკვლევარის ნ. მარრის შრომანი გამოქვეყნდა, რამაც ახალი შუქი მოჰფინა ჩვენის ქვეყნის წარსულის შესწავლის საქმეს და უკუაგდო ძველი, ზღაპრულ ამბებზე დამყარებული შესწავლა ამ წარსულისა, შესაძლო შეიქმნა ისეთი მეცნიერულს მეთოდზე დამყარებული შრომის შედგენა, როგორიც არის პროფ. ივ. ალ. ჯავახიშვილის „ქართველების ისტორია“... მაგრამ სახელდახელო სახმარად მოწაფეთათვის ეს შრომა მიუწდომელია: ის უფრო დანიშნულია იმათთვის, რომელთაც შეუძლიათ შეითვისონ მეცნიერულ მეთოდზე დამყარებული გამოკვლევა... მოწაფეთათვის აუცილებლად საჭიროა ისეთი სახელმძღვანელო წიგნი, რომელიც უნდა იქნას შედგენილი დიდაქტიკური მეთოდის მოთხოვნილებათა მიხედვით: ამ მეთოდს კი სათავეში აქვს მოწაფე და მისი განვითარების საფეხურები. ამის მეოხებით ის ცდილობს გადასცეს მას მეცნიერულად შემუშავებული მასალა ისეთის ხერხით, რომ მის შეთვისება მისთვის საძნელო არ იყოს.

სწორედ ამ დიდაქტიკურს მეთოდზეა აშენებული ბ. ს. რ. გორგაძის წიგნი... სამწუხარო ისაა, რომ საქართველოს მხოლოდ ძველი ისტორიაა წიგნში მოთავსებული.. მაგრამ დაე ეს წიგნი გადიკითხონ მათ, რომელთაც გონიათ, რომ საქართველომ მხოლოდ ფარნაოზ მეფიდან (III საუკ. ქრ. წ.) იწყო ისტორიული ცხოვრება.. ისინი დარწმუნდებიან, რომ ოქროს ხანა ქართველობას ფარნაოზამდისაც ჰქონია... ქართველთ სახელი ფარნაოზ მეფემდის ჰქუხდა... ერთს დროს ქართველნი ტომნი ასურეთის და ეგვიპტის მეფეებს ეჯიბრებოდნენ მსოფლიო გეგემონიის საკითხში... ქართველი იმთავითვე იყო განათლების მოყვარე, კულტუროსანი ერი.. და ასეთი ერი, რომელსაც დიდებული წარსული აქვს, დიდებული მომავლის ღირსია!...

ვისურვოთ, რომ ბ. გორგაძეს მალე დაებეჭდოს დანარჩენი ნაწილები საქართველოს ისტორიისა... დღეს მსოფლიო ამბების მეოხებით მკაფიო გამომეტყველება მიიღო ნაციონალური არსებობის აწვავმა საკითხმა... ეს შესამჩნევი გარემოება ჩვენში უსათუოდ გამოიწვევს მშობლიურ ქვეყნის ისტორიის შესწავლის ძლიერ წყურვილს... და რაც ბლომად იქნება ბ. გორგაძის მიერ შედგენილი გასაგებ წმინდა ქართულით დაწერილი სახელმძღვანელოსთანა წიგნი, მით უკეთესია...

ილ. ნებოძირელი.

დაბა-სოფელი.

დ. ზესტაფონი. 27 იანვარს წმ. დავით და კონსტანტინეს ეკლესიაში ქ. შ. წ. კ. გ. ს. ზესტაფონის განყოფილების ინიციატივით გადახდილ იქნა წირვა და პანაშვიდი უკვდავი მგოსნის აკაკის სულის მოსახსენებლათ. პანაშვიდს დიდძალი ხალხი და მოწაფეობა დაესწრო. პანაშვიდის დაწყებამდი სიტყვა წარმოსთქვეს მღ. ქნესოვთონტ დამბაშიძემ და მღ. კ. ანთაძემ.

1 თებერვალს განყოფილების სამკითხველოში მ. სიხარულიძის თავჯდომარეობით მოხდა ზესტაფონის საზოგადოების კრება იმის გამოსარკვევათ, თუ როგორ შეხვდეს ზესტაფონის საზოგადოება აკაკის ცხედარს სად. შორაპანში. მდივანმა [...] გაცნო გამგეობის მიერ შემუშავებული [...] რიგი, რომელიც [...] მოისმინა და დაადგინა შემდეგი:

1. გაიგზავნოს თფილისში დაკრძალვის პროცესიაში მონაწილეობის მისაღებად თავჯდომარე განყოფილებისა გნ. ბარბალე ს[...]ნის ასული წერეთლისა, წევრნი: მიხ. სიხარულიძე და მღ. კ. ანთაძე.
2. გაიგზავნოს დ. საჩხერეში ცხედრის გამოსვენების პროცესიაში მონაწილეობის მისაღებად კ. მოდებაძე და მ. სიხარულიძე.
3. 8 თებერვალს დაკრძალვის დღეს გადახდილ იქნას წირვა და პანაშვიდი.

4 თებერვალს განყოფილებამ გამოსცა საგანგებო ფურცლები, რომელშიაც მოუწოდებდა ზესტაფონის საზოგადოებას და ახლო სოფლებს შეხვედროდენ სად. შორაპანში განსვენებულის ცხედარს.

5 თებერვალს დილის 7 საათზე სად. შორაპანში აუარებელმა ხალხმა მოიყარა თავი, თუთხმეტამდი მღვდელმა მღ. გადაიხადეს პანაშვიდი, რომლის დროსაც გალობდენ ზესტაფონის სამოქალაქო სკოლის, ქალთა პროგიმნაზიის და ეპარქიალურ სკოლის გუნდები. შემდეგ ამისა სიტყვა წარმოსთქვეს: ქ. შ. წ. კ. გ. ს. ზესტაფონის განყოფილების წარმომადგენლებმა: მღ. კ. ანთაძემ და ბ. კელენჯერიძემ, ქუთაისის სტუდენტთა ჯგუფის წარმომადგენელმა, სოფ. კაკნაველთის წარმომადგენელმა მღ. ნ. კაკნაველიძემ და ქუთაისის სათავად აზნაურო გიმნაზიის მოწაფეთა წარმომადგენელმა.

ვ. ქ.

თ. ა. მთავრიშვილის და ამხ. წიგნის მაღაზიის საკუთარი გამოცემანი.

1) ნ. ნიკოლაძე. მამულის სიყვარული და მსახურება. . 20 კაპ.
2) დ. კარიჭაშვილი. ხუცური ანბანი, მეორე გამოც. . 20 კაპ.
3) მღ. პ. ცქიტიშვილი. ლოცვანი, პირველდაწყებითი შკოლებისათვის ფ. 10 კ., ყდით . . 15 კაპ.
4) ქართ. მოძრავი ანბ. ქაღ. 10 კაპ.
„ იგივე, კარდონზე გაკრული 25 კაპ.
„ იგივე, ორ და სამ-კომპლექ. 50 კაპ.
5) ს. ყიფიანი. შაქარას ნაამბ. 3 კაპ.
6) Архим. Несторъ. Учебникъ Закона Божія . . 20 კაპ.
7) ს. გორგაძე. საქართვ. ისტორია ნ. I ისტორიული ქარტით., მეორე გამოცემა . . . 35 კაპ.

აქვე იყიდება სამუალი შემდეგი წიგნებისა.

1) გუთანი, ოჯახსა და შკოლებში საკით. წიგ. შედ. ი. ოცხელისა. თ. მთავრიშვილისა ს. და ყიფ. მიერ, სურ., მესამე გამ., ყდით 85 კ.
2) ს. ხუნდაძე. ქარ. გრამატიკა პირველდაწყ. შკოლებ. ყდით . 20 კ.
3) ს. რობაქიძე. სამშობლოს აღწერა, საქართ. გეოგრაფიის სახელმძღვანელო, ყდით . 50 კ.
4) არქ. ნესტორი (ყუბანეიშვილი,) პირველდაწყებ. დარიგება სღვთო სჯულის სწავლებაზე . 30 კ.
5) ა. ხახანაშვილი. ბატონ-ყმობა საქართველოში . 50 კ.
6) კ. აბაშიძე. ეტიუდები მე XIX ს. ქ. ლიტერატურის შესახებ. ტ. I. 70 კ.
7) მისივე. იგივე. ტ. II.. 70 კ.
8) ი. შექსპირი. ოტელო, ჰამლეტი და მეფე ციმბელინი ყრმათათვის ნათარგმნი ს. ყიფიანისა . 20 კ.
9) მღ. ა. გერსამია. ლოცვანი, ფ. 10 კ., ყდით . . 15 კ.
10) ა. ჭიჭინაძე. პირველდაწყ. ცოდნა გეოგრაფიისა ფ 50 კ., ყ. 60 კ.
11) ნ. ნიკოლაძე. ჩემი პოლიტ. 10 კ.

რუსული და ქართული კატალოგი მსურველთ უფასოთ [...]

ქ უ თ ა ი ს შ ი

ვაჭრობა-მრეწველობის სამინისტროს უწყებაში მყოფი საშუალ. კურსები

გ. გ. ბიბინეიშვილისა.

1915 წლის იანვრიდან კურსებზე იხსნება მეორე—პარალელური განყოფილება. კურსებზე მსმენელები მიიღება ოთხი კლასის მოწმობით, ანუ შესაფერი გამოცდის შემდეგ რუსულსა და ანგარიშში. კ უ რ ს ი ა თ თ ვ ი ა ნ ი ა.

ს წ ა ვ ლ ი ს ფ უ ლ ი ა ს ი მ ა ნ.

თხოვნები მიიღება კურსების კანცელარიაში (ტფილისის ქუჩა).

კურსების გამგე გ. გ. ბიბინეიშვილი.

ფოთის ახალ მაღაზიაში **„უ ნ ი ვ ე რ ს ა ლ“**

ქარვასლის ქუჩაზე, პროვოდნიკის პირდაპირ

მაღაზიაში ი ყ ი დ ე ბ ა მაღაზიაში

უკანასკნელ მოდების, გალანტერეიის, შლიაპებისა და ხელსაწყო[...] საქონლები:

სხვა და სხვა კრუჟოვა, ტილოები, ვსტავკები, საყელოები, აკრამანტები, ლაქები, ვიშივკები, ცხვირსახოცები, ჩულქები, ფუფაიკები, ხელთათმანები, პერანგები და საყელოები, კორსეთები, ხალათები, იუბკები, [...], ბავშვების [...] მოწაფეების შლიაპები და ბევრი სხვა საქონელი.

რადგანაც დუქანში ბევრი ადგილი აღარ გვაქვს ქალების შლიაპებზე და შეკერილ საქონელზე ფაბრიკის ფასი. დ ა კ ლ ე ბ უ ლ ი ა 50%.

პატივისცემით აინზინდერი.

თ.

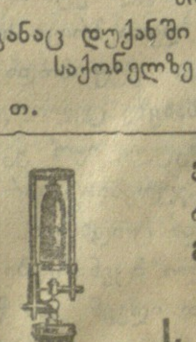

ვაუწყებთ პატივცემულ მყიდველებს, რომ მე გავეყარე ნ. ს. ტერაკის ფირმას და გავხსენი სასტუმრო „ლონდონის“ პირდაპირ.

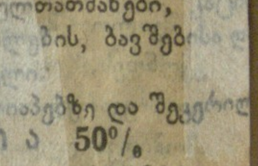

ს ა კ უ თ ა რ ი მ ა ღ ა ზ ი ა;

ჩემი დიდიხნის გამოცდილება და ცოდნა შემძლებას მაძლევს სხვა ფირმებზე უფრო იაფად გავყიდო და სინდისიერათაც შევასრულო ყოველნაირი სამუშაო, რაშიც პირადათ დარწმუნდება მყიდველი.

მისამ. წერილ. და დეპეშ. ქუთაისი. აბრამ ტერ[...]